

BO SVERNSTRÖM

Wie zonder zonde is

Vertaling Edith Sybesma

HarperCollins

Voor het papieren boek is papier gebruikt dat onafhankelijk is gecertificeerd door FSC® om verantwoord bosbeheer te waarborgen.
Kijk voor meer informatie op www.harpercollins.co.uk/green

HarperCollins is een imprint van Uitgeverij HarperCollins Holland, Amsterdam

Copyright © 2020 Bo Sverström
Oorspronkelijke titel: *Lekarna*
Copyright Nederlandse vertaling: © 2020 Edith Sybesma
Omslagontwerp: Buro Blikgoed
Omslagbeeld: © Simon Spitznagel/Plainpicture; Hollandse Hoogte
Foto auteur: © Martin Stenmark
Zetwerk: Mat-Zet B.V., Huizen
Druk: CPI Books GmbH, Germany

ISBN 978 94 027 0495 2
ISBN 978 94 027 5946 4 (e-book)
NUR 305
Eerste druk april 2020

Originele uitgave verschenen bij Albert Bonniers Förlag, Stockholm, Zweden
Uitgegeven in de Nederlandse taal door bemiddeling van Bonnier Rights, Stockholm, Zweden

HarperCollins Holland is een divisie van Harlequin Enterprises ULC
* en ™ zijn handelsmerken die eigendom zijn van en gebruikt worden door de eigenaar van het handelsmerk en/of de licentienemer. Handelsmerken met ® zijn geregistreerd bij het United States Patent & Trademark Office en/of in andere landen.

www.harpercollins.nl

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het e-book is beveiligd met zichtbare en onzichtbare watermerken en mag niet worden gekopieerd en/of verspreid.

Alle in dit verhaal voorkomende personen zijn ontleend aan de fantasie van de schrijver. Elke gelijkenis met bestaande personen berust op toeval.

DEEL EEN

1

Maandag 19 oktober

Het is ijskoud in mijn appartement en ik loop rond in een grote, Noorse wollen trui die kriebelt in mijn nek. Vermoedelijk is de centrale verwarming nog niet goed afgesteld na de snelle weersomslag van het afgelopen etmaal. Maar het kan ook door de knagende ongerustheid komen dat ik het koud heb.

Ik staar uit mijn keukenraam, dat streperig is geworden van de regen, en probeer na te denken. Dan besef ik dat iemand me vanaf de straat zou kunnen zien en ik loop de woonkamer in.

Ik ben jarig. Vandaag word ik negenendertig. Ik vier het normaal gesproken niet. Maar toch had ik lekkerder eten klaargemaakt dan anders: entrecote en friet (uit de diepvries, opgewarmd in de oven) en ik had het mooie witte serviesgoed op tafel gezet dat ik van mijn ouders heb geërfd en dat ik maar twee keer per jaar gebruik (op mijn verjaardag en met kerst). Uit een glas met geslepen bloemmotieven dronk ik Coca-Cola. (Wijn durf ik niet meer.)

Daarna gebeurde het: net toen ik de eerste hap wilde nemen, ging mijn telefoon. Er belt anders nooit iemand om me te feliciteren – ik word sowieso niet vaak gebeld – dus dat was een hele gebeurtenis. Daarom nam ik op, ook al herkende ik het nummer niet.

‘Spreek ik met Robert? Robert Lindström?’

De stem was vrouwelijk en heel eigenwijs. (Absoluut niet iemand die me ging feliciteren.)

Terwijl ik me afvroeg wie ze kon zijn (een verkoper?) en wat ik zou doen, of ik gewoon zou ophangen of iets zou zeggen, ging ze verder: ‘Hallo? Ben je daar? Robert?’

Op de een of andere manier voelde ik me verplicht om te reageren. ‘Ja.’
‘Fijn dat ik je aan de lijn heb. Ik ben Lexa Andersson.’

‘Geen interesse...’ zei ik, nu in de vaste veronderstelling dat ze een verkoper was.

Ze lachte (op een lelijke manier, als een ezel, bij het inademen, zeg maar). Ik begreep niet wat er zo leuk was; als ik gebeld word, zijn het altijd verkopers.

‘Nee, ik verkoop niets. Ik wil met je prátén!’ zei ze toen ze klaar was met lachen.

Door de klemtoon op het woord prátén wist ik het: een journalist.

‘Geen commentaar,’ zei ik snel.

Ik hield de telefoon een stukje van me af – als een broodje – en hoorde haar verder praten over dat we iets moesten afspreken en weet ik wat nog meer. Ten slotte boog ik naar voren en zei ‘dag’, waarna ik op het rode telefoontje drukte.

Ik heb het een keer eerder gedaan, praten met een journalist, en dat ging niet goed.

Ik denk nu al de hele avond aan haar en maak me zorgen. Ik weet zeker dat ze iemand is die weer belt, die het niet opgeeft.

2

Maandag 2 november

‘Luister nou toch alsjeblieft!’ Nastasia Sikonova drukte de mobiel tegen haar oor en probeerde haar hand te laten stoppen met trillen, terwijl ze met haar andere hand steun zocht bij de keukentafel. Terwijl ze praatte, hield ze haar blik strak op de tafel gericht: het bekraste bruine houten blad, de kringen van een warme koekenpan, een deuk die Olinda met een deegroller had gemaakt...

Opeens waren de sporen zo duidelijk, ze voelden zo vreemd. De hele keuken leek anders, alsof ze die nog nooit had gezien, de deur van de koelkast met alle briefjes, de vensterbank, het uitzicht. Dingen waar ze nooit op had gelet – en nu waren ze veranderd.

De klok aan de muur van de keuken gaf 20.53 uur aan. Er was bijna zes uur verstreken sinds Olinda’s laatste lesuur.

Nastasia’s man zat in de stoel tegenover haar en volgde haar met zijn blik. Ivan. Ze keek naar hem, het zwarte kostuum, het open witte overhemd, de dunne, donkere baard op het magere gezicht, het ietwat warri-ge, verbazingwekkend lichte haar – en voelde dat ze nooit meer dicht bij hem wilde zijn.

‘Wachtcommandant Jönsson...’ zei een stem in de mobiel.

Nastasia duwde haar tranen weg, probeerde rustig te blijven, terwijl ze nog eens vertelde wat ze al aan de telefonist van de alarmcentrale had verteld, dezelfde vragen beantwoordde. ‘Nee, ik heb geen reden om te denken dat ze “met een klasgenoot mee naar huis is gegaan”. Ze zou alleen thuiskomen en daarna zou de oppas... Ja, Tuva, Tuva nog iets, ik weet het niet meer... kan het me niet...’

Ze sloot haar ogen, probeerde niet te denken aan wat er met Olinda gebeurd kon zijn, niet aan het aantal uren dat al was verstreken, dat het haar schuld was, nog niet. ‘We waren naar een concert. Mijn man en

ik... We luisterden naar... Wat doet dat ertoe?

Ze hadden naar kamermuziek geluisterd in het Concertgebouw, zij en Ivan samen. Het was bedoeld als een avond waarop ze hun huwelijk zouden repareren, oog voor elkaar zouden hebben en iets terug zouden halen van wat er vroeger was geweest, vóór Olinda en voor de miskraam, de ruzies en de gedempte nachtelijke discussies over scheiden...

‘Jullie wringen jezelf in bochten voor jullie dochter,’ had de gezinscoach gezegd. Hij had een hand op haar schouder gelegd, bemoedigend geknikt en naar haar geglimlacht. *Wat een idioot!*

Ze trok aan de mouw van de jurk als om hem uit te krijgen, een jurk van Filippa K die ze alleen droeg als ze uitging, waar ze dol op was, waar ze voor had gespaard. Maar ze wist dat ze hem nooit meer zou dragen.

Toen het applaus was verstomd en ze waren opgestaan in de rij, had Ivan zijn arm om haar heen geslagen en dat had voor het eerst in jaren warm en behaaglijk gevoeld. Daarna had ze eindelijk haar mobiel gepakt en de vliegtuigstand uitgeschakeld. Een seconde later had er een ‘pling’ geklonken. En nog eens en nog eens, het trillen en klingelen ging maar door...

Al voordat ze het eerste appje had geopend, had ze de ongerustheid in haar buik gevoeld en begrepen dat er iets mis was. Daarna las ze: Olinda is nog steeds niet thuis. Bel me alsjeblieft!

Het was van Tuva, de oppas; alle berichten waren van haar. Elf appjes, vijftien gemiste oproepen, vijf nieuwe ingesproken berichten.

Hoelang had haar mobiel uitgestaan? Maar dat wist ze al. Het was na achten ’s avonds. Ze hadden hun telefoon al bij het aperitief in restaurant Gondolen uitgezet. Ze wilden rust. Dat wilde Ivan. Hij had gezeurd dat ze er alleen voor elkaar moesten zijn.

Zelfs in de pauze van het concert had ze haar mobiel niet aangezet. Toen ze hem uit haar handtas had willen halen, had Ivan zijn hand op de hare gelegd. ‘Laat nou...’

Nu sloot ze haar ogen, ze probeerde niet naar hem te kijken.

‘Zorg alsjeblieft dat jullie haar vinden,’ zei ze, waarna ze het gesprek met de politieman beëindigde.

Ivan keek haar vragend aan.

‘Ze beginnen met zoeken bij de school... Kinderen krijgen altijd prioriteit, zeggen ze. Maar ik denk... ik denk...’

Ze schudde haar hoofd. Hij nam haar hand in de zijne, maar ze trok hem snel terug.

‘We moeten erheen...’ zei ze en ze knikte naar de hal en de voordeur. ‘Ze hebben foto’s nodig. Een signalement...’

Toen Nastasia had opgehangen waren er dertien minuten verstreken sinds de centralist had opgenomen. Nauwelijks een uur later was de eerste zoekpatrouille ter plaatse achter de school. Als het licht was geweest, hadden ze ook een helikopter en een drone ingezet, maar nu niet.

Niet in het donker.

3

Maandag 19 oktober

Er zijn een paar dingen die jullie over me moeten weten.

In de eerste plaats: ik ben een slecht mens. Op mijn elfde heb ik op het braakliggende terrein naast ons huis een jongen van mijn leeftijd gedood door met een stuk hard geworden cement zijn hoofd in te slaan. Hij was meteen dood. Mijn blonde, razendknappe therapeute zegt dat het geen móórd hoeft te zijn, dat het doodslag kan zijn, een impulsieve daad. Bijna onopzettelijk. Dat ik een plotselinge ingeving had gekregen.

Maar welk kind krijgt nou zo'n ingeving?

Misschien probeert ze alleen maar aardig tegen me te zijn met haar be-moedigende glimlach en haar indringende blik, die altijd de mijne probeert vast te houden, mij ergens toe tracht te bewegen, onduidelijk waartoe.

Ik weet het niet. Ik snap vriendelijkheid niet.

Die jongen heette Max. Hij was mijn speelkameraad.

Als ik 's ochtends in de vlekkerige teakhouten spiegel in de hal kijk (een erfstuk van mijn ouders), zie ik soms iets donkers over mijn gezicht gaan. Iets boos. Niet dat ik verander of zo, alleen een snelle glimp uit een ooghoek van iets...

Ik heb de gloeilamp in de plafonnière door een sterkere vervangen, maar die glimpen van duisternis zijn er nog steeds. Als ik 's ochtends moe ben of aan iets anders denk en per ongeluk een verstrooide blik in de spiegel werp... alsof ik me zonder het zelf te weten vanbinnen opvreet.

Als ik me vervolgens naar de spiegel buig om mijn gezicht van dichtbij te bekijken, is alles weer gewoon: ik zie de scheve neus (ik ben als kind van een trap gefietst) en de ogen (donkerbruin), het middelblonde (kleurloze) haar... En als ik met mijn hand over mijn baardstoppels wrijf (plekken met rode en bruine baardharen), voelt alles net als altijd.

Ik ben niet lelijk. Mijn trekken zijn niet mooi in klassieke zin, maar wel

vrij regelmatig. In vrolijke momenten – korte, van realiteitszin gespeende momenten – denk ik dat een vrouw me aantrekkelijk zou kunnen vinden. Maar dat vindt niemand. Ik denk dat ze iets van die duisternis, die razer-nij voelen, dat dat hen weerhoudt.

Mijn therapeute noemt dat onzin. Ze zegt dat ik net als iedereen boos kan worden, dat het een natuurlijke emotie is.

‘Maar je hebt extreme gebeurtenissen meegemaakt die je je niet herin-tert, omdat je daar nog niet klaar voor bent. Het is niet gek als je dat als duisternis ervaart,’ zegt ze.

Ik kan daar moeilijk iets over zeggen, aangezien de therapie voor een groot deel gaat over alles wat ik me van mijn jeugd niet meer herinner.

Dit is het tweede ding dat jullie van me moeten weten: grote delen van mijn jeugd zijn helemaal weg, uitgewist. Jaren van mijn leven, waar ik niet meer van weet dan wat mijn ouders me hebben verteld of wat ik op akelig onbekende foto’s heb gezien.

Zoals de foto op de vensterbank in de keuken: een verbleekte kleuren-foto van een gezin – niet mijn echte gezin maar een pleeggezin – waar-van de leden keurig op een rijtje voor de ingang van een grijsgepleisterd gebouw staan. Ik sta een eindje van de rest van het gezin af, een jongetje met hangende schouders, een kromme rug en onverzorgd melkboeren-hondenhaar. De ouders en een meisje dat een paar jaar ouder lijkt te zijn dan ik, glimlachen, terwijl ik met mijn gezicht half afgewend sta. Alsof ik niet gezien wilde worden. Alsof ze mij naar de camera hadden gesleept.
Kom, jij moet er ook op!

Ik weet dat ik jaren bij pleegouders heb gewoond, die me daarna niet meer wilden hebben. Geen idee waarom niet. Maar ik herinner me geen namen, geen plaatsen. Niets.

Ik weet niet eens zeker of ik niet meer kinderen heb gedood. Weliswaar heeft niemand iets gezegd, de politie heeft me niet opgepakt en ik heb er geen krantenartikelen over gezien, maar dat hoeft niets te betekenen. Soms denk ik dat er meer moorden verborgen kunnen zijn in de krochten van mijn geheugen. Op kinderen die ik de schedel heb ingeslagen en die ik in een bos heb begraven. Dat ik me daarom niets herinner.

Mijn therapeute lachte toen ik dat een keer zei. 'Dat je je niet herinnert wat er met Max is gebeurd, wil nog niet zeggen dat je een heleboel kinderen hebt vermoord.'

Misschien heeft ze gelijk, ik weet het niet. Ik zat in haar zachte lamswollen fauteuil en knikte zwiingend.

Daarna hield ze haar hoofd schuin en vuurde een Mona Lisa-glimlach op me af, met twee duidelijke kuiltjes in haar wangen. 'Denk je niet dat je geest kan helen als je het proces gewoon zijn gang laat gaan? Dat je herinneringen terugkomen als je eraan toe bent?'

Heel eerlijk: nee, dat denk ik niet.

Toch blijf ik naar haar toe gaan, elke vrijdag om één uur.

4

Dinsdag 3 november

‘Oké, luister allemaal! Voor degenen die me niet kennen, mijn naam is Jens Sköld en ik coördineer de zoekactie. We zijn hier vandaag om te helpen zoeken naar Olinda Sikonova, een elfjarig meisje.’

De aanwezigen draaiden zich om en keken hem aandachtig aan.

Ze hadden zich verzameld achter de kantine van de school, op het parkeerterrein van de leraren, een man of zestig in gele hesjes met de tekst MISSING PEOPLE – SWEDEN. Stevige schoenen stampen op het gebarsten asfalt, armen stevig gekruist over dikke fleecetruien en Gore-Tex-jassen, ernstig knikkende hoofden.

Het was acht uur ’s ochtends. Het regende niet meer, maar het was nog guur en vochtig, slechts een paar graden boven nul. Achter een bus met de tekst MISSING PEOPLE – COÖRDINATIECENTRUM had iemand een wankel campingtafeltje neergezet. Aan de lange kant van het tafeltje stonden vier grote pompthermoskannen met koffie. Er waren kleine, lichte rookwolkjes te zien als iemand met zijn handen om zijn kopje in de hete koffie blies en er voorzichtig van slurpte. Bij de tafel was een vrouw in de weer met onhandige kaarten; ze tekende er met een rode pen ongelijkmatige cirkels en vierkanten op. Bovenaan had ze geschreven: ZOEKSECTOREN.

Jens’ oog viel op twee schoolkinderen die een stukje hoger op de helling zaten met hun schooltas onder zich. Ze zeiden niets en leunden nieuwsgierig naar voren, hun handen stevig om de riem van hun tas geklemd. Hij bedacht dat iemand tegen hen moest zeggen dat ze naar hun les moesten gaan, hen weg moest sturen, maar niemand anders leek hen te zien.

‘De school ging gisteren om 14.30 uur uit, daarna heeft niemand Olinda gezien,’ vervolgde Jens met een luide stem, die door het schoolgebouw werd weerkaatst. ‘Ze gaat normaal gesproken alleen naar huis, ze woont ongeveer driehonderd meter hiervandaan.’

Weer een bezorgd knikken van de aanwezigen. Hij herkende een aantal van hen, had eerder met hen gezocht.

Soms vroeg hij zich af waarom hij dit nog steeds deed, waarom hij de deur uit vloog als zijn mobiel ging of er een appje binnenkwam, soms midden in de nacht, waarom hij over natte veengrond stapte en struikelde over geniepige wortels – maar hij wist wat het antwoord was. Dat was zo triviaal, bijna een cliché. Misschien vertelde hij het daarom nooit aan mensen die hem niet kenden. Als iemand ernaar vroeg, zei hij altijd dat het hem een rustig gevoel gaf dat hij deed wat hij kon. En dat was waar. In zekere zin. Zoeken gaf hem rust. Maar dat was maar tijdelijk. Hij wist – hij was niet dom – dat hij zijn eigen zoon nooit zou kunnen vinden. Als William nog leefde, werd hij deze herfst zeventien, maar Jens dacht niet dat hij nog leefde. Hij stelde zich voor dat hij verdronken was – er was een moerassig meertje geweest in de buurt van het zomerhuisje waar hij het weekend had doorgebracht bij een vriend –, dat William in de modder was gezakt en erin was ingebed. Als een fossiel.

Jens haalde een opschrijfboekje tevoorschijn en bladerde erin, terwijl hij een leesbrilletje met een zilveren montuur opzette en zijn keel schraapte.

‘Olinda was bij haar verdwijning gekleed in een blauwe spijkerbroek, een groene trui en een groot rood regenjack. Rubberlaarzen. Kleur onbekend.’

Hij keek op.

‘Dit krijgen jullie natuurlijk op papier, zoals gewoonlijk. Ik noem het nu alleen even...’

Hij keek weer op het blaadje.

‘Olinda heeft lang bruin haar, bruine ogen en is ongeveer één meter veertig lang. Slink. Gewicht rond de vijfendertig kilo. Schoenmaat vijfendertig.’

Hij zette het brilletje af en liep naar het wankel campingtafeltje, waar hij een gelamineerde foto van Olinda pakte en hem aan de groep liet zien.

‘Deze foto is onlangs gemaakt. Volgens haar ouders heeft ze nog hetzelfde kapsel.’

Het was een vergroting van de schoolfoto. Olinda droeg een blauwe jurk en haar haar was opgestoken – en ze lachte. Zoals dat van je verwacht werd op een schoolfoto.

‘Onze primaire zoekgebieden zijn de berg hier achter de school,’ ging Jens verder. ‘En het natuurgebied aan de zuidoostkant, dat achter de pendeltrein afloopt naar het water...’

Hij gaf de richting aan met zijn arm.

‘Het spoorwegterrein zelf is afgezet, maar controleer het gebied eronder en ga dan naar de tunnel waar jullie doorheen kunnen en herneem jullie zoekpositie aan de andere kant. Verder naar beneden is een twintig meter hoge afgrond met grote rotsblokken. Kijk goed uit waar je loopt en neem geen onnodige risico’s.’

Hij pauzeerde even om te kijken of de woorden echt waren aangekomen, waarna hij verderging: ‘Zoals altijd, zorg dat er niet te grote gaten vallen. Iedereen meldt eventuele vondsten over de radio en markeert ze met gele vlaggen. Niemand raakt iets aan. We verzamelen hier weer. Concentreer jullie op...’

Hij zweeg toen een auto snel het parkeerterrein op kwam rijden. Er stapten een man en een vrouw uit, ze liepen om de auto heen en keken elkaar onzeker aan voordat ze zich omdraaiden naar de groep en Jens in het vizier kregen.

Hij herkende de ouders van het meisje. Ze waren goedgekleed, *opgedoft*, hij in pak en zij in een elegante jurk met een dunne jas erover, maar hun kleding zag er onverzorgd en verfrommeld uit. Ivan had zijn haar niet gekamd, het stond alle kanten op, alsof hij net wakker was geworden. Nastasia’s haar was half uit een kunstig opgestoken kapsel gegleden, het hing in pieken langs haar hoofd zonder dat ze dat leek te merken. Toen hij hen vanochtend vroeg had ontmoet, hadden ze dezelfde kleren gedragen en er net zo uitgezien.

Ze liepen hand in hand. Ivan liep achter zijn vrouw aan, alsof hij naar het campingtafeltje werd getrokken waar Jens stond. De groep mensen week instinctief uiteen om hen door te laten.

‘Wij willen ook helpen,’ zei Nastasia. Haar stem schoot uit en werd hard

en schril. 'We moeten... Ze mag niet...' Ze zweeg en keek haar man smekend aan.

'We kunnen niet zitten duimendraaien,' zei Ivan zonder op te kijken.

Jens knikte en richtte zich weer tot de groep. 'Oké allemaal, daar gaan we!' riep hij. 'Karin hier...' Hij maakte een hoofdgebaar naar de vrouw die bij het wiebelige tafeltje met de thermoskannen zat. '...deelt foto's, kaarten en radio's uit.'

Daarna richtte hij zich weer tot het paar tegenover hem. 'Kom, we gaan een eindje verderop staan.' Hij legde voorzichtig een hand op Ivans arm en nam hen apart.

'Wat kan haar zijn overkomen?' vroeg Nastasia schel. 'Waar is ze?'

'Misschien is ze gewoon verdwaald,' zei Jens geruststellend. 'Misschien is ze moe geworden en ergens de weg kwijtgeraakt.'

Hij wilde haar niet te veel hoop geven, maar hoorde dat hij toch hoopvol klonk, hij zag Nastasia driftig knikken, terwijl haar handen om elkaar heen draaiden.

Iets verderop tegen de helling zag hij de jongens opstaan bij hun tassen en hij bedacht dat hij moest zorgen dat ze niet achter de zoekgroepen aan liepen.

'Vind haar, alsjeblieft,' zei Nastasia.

Hij wendde zijn blik af van de jongens en ving haar hoopvolle blik op. 'We zullen ons uiterste best doen,' zei hij.